„א פרוי'ס טרעהרען"

א ראמאן אויס דעם אידישען לעבען אין רוסלאנד און אמעריקא.
(ספעציעל געשריעבען פאר'ן „אידישען זשורנאל".)

פון ב. באראץ.

(91־טע פארזעצונג)

רחלע אז ווירקליך פארבליבען ווי אליין אויפ'ן מיטען וואסער אין דער גרוי סער שטאדט ניו יארק. קיין געלט האט זי ניט געהאט. די עטליכע סענטען וועלכע זי האט אין איהר בייטעלע געהאט זענען שנעל אוועק. און לעבען דארף מען. מען דארף עסען און דערצו אלע אנדערע נויטי גע זאכען צום לעבען, און דא איז פון יא קאב'ן דערווייל קיין שום שפור ניט גע ווען טראצדעם וואס דאס גאנצע הויז גע זוכט האט געהאלטען אין זוכען איהם. עס איז ווי אין וואסער אריין.

ניט איין מאהל איז רחלע צו פאר־צווייפלונג געקומען, זי האט צוערשט גע טראכט וועגען פאהרען צוריק אהיים, אבער זי האט זיך שנעל דערוואוסט אז דערצו איז נויטיג א גאנץ גרויסער קא פיטאל, פון וועלכען זי קען גאר זאגאר ניט חלומען. און זי האט דעם דאזיגען געדאנק אויפגעגעבען.

רחלע האט איבערגעטראכט פארשיע דענע זאכען וואס צו טון אבער זי האט גאר אין דעם פאל ניט געקענט אזוי קלוג זיין צו וויסען ווי אזוי זיך ארויסצופלאנ טערען פון דער זעהר שלעכטער לאגע אין וועלכער זי געפינט זיך.

טעג פלעגט רחלע אפזיצען אין איהר צימער פון קיין גענעפענע ווייל זי פלעגט זיך שעהמען פאר דער בעלהביתטע, וועל כע איז ניט געווען קיין נארישע פרוי און האט פארשטאנען אז מיט רחלען איז ניט אלעס אין ארדנונג, אבער אז רחלע האט איהר עטליכע מאהל פארויכערט אז זי עסט און א רעסטאראנט, האט זי זיך צו איהר מעהר ניט צוגעקוקט.

מעהר ווי עטליכע טעג האט אבער רחלע איהר צושטאנד אין זיך ניט געקענט דריקען. זי האט געפיהלט אז זי וועט אזוי אומקומען שווייגענדיג און געמאטערט פון הונגער און פלאגעניש, וואס זי האט איה רע עלטערען פארלאזען. איז זי איין פריה מארגען, ווען אלע זענען פון הויז אויעף צוגעגאנגען צו דער בעלהביתטע און האט מיט טרעהרען אין די אויגען געזאגט:

קענט איהר מיר ניט געפינען ארבעט א שטעלע אין א רייכער הויז אלס דינסט מיידעל, איך קען פון דער היים אלעס, לא כען און באקען, און וועל טון אלעס וואס מען וועט מיר הייסען. דילען וואשען און וועש.

די בעלהביתטע, איז אזוי גערירהרט געווארען פון רחלעס ווערטער, אז זי איז א מינוט געבליבען שטעהן מיט אן אפגעגעס מויל און האט א ווארט ניט געקענט ענט פערען, זי האט ערשט יעצט פארשטאנען ווי גענארט זי איז געווען און האט ניט גע זעהען אז רחלע הונגערט געבאד, און אהן א ווארט איהר צו ענטפערען, האט זי אויף שנעל אויפגעמאכט א טעפעל קאווע, איז ארונטערגעלאפען אין גראסערי אין האט ארויפגעבראכט "ראלס" האט עס אליין מיט פוטער באשמירט, און האט קוים ארויסגעערדט.

זיצט זיך און עסט אפ "ברעקפעסט" דערנאך וועלען מיר ריידען, צוגעבענדיג אין שפאס.

פאר'ן עסען געהט קיין טאנץ ניט.

א דאנק, איך וויל ניט, איך וועל באלד זיין אין נאס וועל איך עסען דארטען וואו איך עס אלע טאג, זיי וועלען דארטען אויף מיר ווארטען.

אין דער זעלבער צייט האט אבער רחלע מיט די אויגען געשלונגען, די קא ווע, מיט די "ראלס" און ווען זי וואלט זיך ניט געשעהמט וואלט זי עס אלעס אין איין מויל אריינגעכאפט אזוי הונגעריג איז זי געווען.

נו, נו, רחלע לאזט זיך ניט בעטען, איך וויל איהר זאלט היינט ביי מיר עסען "ברעקפעסט" "דינער" וועט איהר זיך קענען עסען וואו איהר ווילט, און אז איהר וועט אפעסען וועל איך אייך עפעס דער צעהלען א גאנץ שעהנע זאך".

מעהר האט זיך שוין רחלע ניט געלאז זען בעטען, דער הונגער האט זי צום טיש געטריבען, און זעהענדיג מיט וועלכען אפע טיט, רחלע האט זיך געזעצט צום עסען, איז דו בעל הביתטע כלומרשט ארויסגע גאנגען פון הויז א ווייל צו געבען רחלען א געלעגענהייט צו עסען וויפיעל זי וויל און זי אליין זאל דערביי ניט זיין, זי זאל איהר ניט שטערען.

רחלע האט מעהר נעשלונגען ווי גע קייט, ביי די ערשטע עטליכע ביסען האט זיך איהר אזש דער קאפ פארדרעהט און אין די אויגען האט איהר נעשווינדעלט, דער הונגער האט זי שרעקליך אויסגעמא טערט, און פון קיין האבען איהר די שליי פען־פל קאפ אנגעפאנגען וועה צו טון, און אין עטליכע מינוטען איז שוין פון דער קאווע מיט די ראלס און פוטער קיין סימן ניט געווען, זי האט זיך אבער נאך גע שעהמט ווארצו און האט איבערגעלאזען א שטיקעל פון א ראל אויפ'ן טיש, אויפ־קלייבענדיג די איבעריגע ברעקלאך:

ווען די בעלהביתטע איז צוריק אריין איז רחלע געווען שטארק רויט און פאר שוויצט און האט מיט א קרעכליכען און פארשעהמטען האלבען שמייכעל אויף די ליפען באדאנקט דער בעל הביתטע פאר'ן מאהלצייט.

יעצט, הערט אויס רחלע, האט די בעלהביתטע זיך צו איהר געווענדט ווי א מוטער, דא איז אמעריקא און ניט רוס לאנד, דא דארף מען ניט נעהן דיענען ווען מען וויל פארדיענען, ווייל דא איז אר בייט ניט קיין שאנדע, פארקעהרט דא איז א שניידער דער גרעסטער יחסן, און אן אפריימאר, איז אזוי ווי דער גרעסטער גביר אין רוסלאנד, "שעפער" זענען דא איבערגענג און אזא מיידעל ווי איהר קענט זיין א גאנץ גוטע פרינשיערין און פארדיענען אייערע פינף זעקס דאלאר א וואך גאנץ גרינג.

איך ווייס און פארשטעה אייער לא גע רחלע איהר דארפט זיך פאר מיר גאר ניט שעהמען זיצט היינט אין דערהיים, אין אוועגט וועל איך ריידען מיט מיין זלמ'ן און ער וועט אפשר פאר אייך גע פינען א דושאב אינ'ס זעלבען "שאפ" וואו ער ארבייט, און אזוי וועט נארישט דארפען זארגען, א מיידעל זענט איהר קיין עין הרע א גאנץ פיינע, טא וואס דארפט איהר זארגען

רחלע, האט ניט געוואוסט קיין ווארט פון דעם וואס די בעל הביתטע האט גע רעדט, "דושאב" "שאפ", "פינישעריז", זי האט אבער פארשטאנען אויף אזוי פיעל אז, די בעלהביתטע זאגט איהר צו, צו ריידען מיט איהר מאן ער זאל פאר איהר געפינען א שטעלע, און זי איז איהר דאנק באר געווען, זי וואלט איהר אויפ'ן האלדז געפאלען אין זי געקושט ווען זי וואלט זיך ניט געשעהמט. זי האט געפיהלט ווי צו עפענען פאר איהר, איהר גאנצע פאר טויטעט זיי אלע, און די דזשוערעמס אויף, 10 סענט א פאקעט, אין אלע דראג סטארס גראסערים און אלגעמיינע סטארס.

WILSON'S
FLY PADS

וואונדערטע יונגע הארץ. זי האט זיך אבער צוריק געהאלטען און איידער וואס, ווער וועמען, האט שיין רחלע אנגעפאנגען צו בויען ליפט שלעסער, זי וועט זיך שטעלען ארבייטען, וועט פארדיענען גענוג געלט און וועט פאהרען צוריק אהיים צו איהר טייע רער מאמען, און וועט זיי ווייזען אז זי קען ניט פארפאלען ווערען. אז זי איז שיין אן ערוואקסענע און קען איהר שטעדטול אליין באשטעהן. און וועט דערצעהלען דער מאמען ווי אזוי זי איז אליין גענאנ גען ארבייטען צו פארדיענען אויף איהר ברויט.

אין מערקווירדיג איז דער דאזיגער גרויסער פאנטאזיע, און די לופט שלעסער וועלכע זי האט געבויט, האט רחלע זא גאר ניט א טראכט געטון וועגען זאגאבן, ער איז איהר גאר פון איהרע געדאנקען פארשוואונדען, זי איז צופיעל געווען פאר נומען מיט זיך אליין זי זאל קענען געווען דענקען וועגען איהם, איהרע ליידען האבען אויסגעפילט איהר גאנצען וועזען.

(פארזעצונג פאלגט)

א טונעל צווישען ענ־גלאנד און איירלאנד

ענגלאנד וועלכע געפינט זיך אויף אן אינזעל אפגעזונדערט פון איירלאנד וועט העבסט וואהרשיינליך גאר אין גיכען זיין פעראייניגט מיט יענעם וועלט טייל דורך א טונעל. דער טונעל וואס ווערט גע־פלאנט וועט זיין צווישען ענגלאנד און פראנקרייך אונטערען ענגלישען קאנאל.

אבער דאס איז ניט דער איניציגער טונעל וואס ווערט געפלאנט. אן אנדער טונעל ווערט איצט געפלאנט צווישען ענגלאנד און איירלאנד. דיעזע ביידע לענדער זיינען מיט טויזענדע יאהרען צו־ריק געווען פאראייניגט. בלויז א גרוי־סער טהאל האט זיי אפגעטיילט איינע פון די אנדערע.

דער יא האט אבער מיט דער צייט זיך ארייינגעריסען אין טהאל וועלכער איז ענדליך אין גאנצען פערפלייצט געווארען. איצט זיינען ענגלאנד און איירלאנד אין גאנצען אפגעטיילט.

מען פלאנט אבער דיעזע לענדער צו פעראייניגען דורך א טונעל. דער גע־פלאנטער טונעל וויל מען זאל זיך ציהען פון לאנקאשיר אויף רעם ענגלישען איירישען בראנע. דער טונעל וועט זיין כראנ ביז אנטרים אדער ראון אויף דעם 24־מייל לאנג. דער געפלאנטער טונעל דארף קאסטען א סומע פון 80 מיליאן דאלאר.

אזא טונעל וואלט געווען פון גרויס וויכטיגקייט פארן האנדעל פון ביידע לענדער.

אינטערעסאנטעס אין מייפעל ליעף טעאטער

אין מייפעל ליעף טעאטער קארנער עליזאבעט און קווין סטריט ווערט די וואך געוויזען א שפאנענדע בילד. די העלדען פון דער דאזיגער בילד שפיעלט א טאפעל־טער אליע פון צוויי שוועסטער פון א צווילינג און א העלד וועלכער טוט אויף כמעט אונמעגליכע זאכען.

קען א מאן אריבערשפרינגען פון איין דאך אויפ'ן צווייטען ווען די שטרעקע צווישען זיי איז 15 פוס ?

קען ער ארויפקריכען אויף א הויז ווי א פיקע ?

קען ער ארונטער שפרינגען פון א הויך 100 פוס ?

קען ער שפרינגען פון א היידרא פלען אויפ'ן דעק פון א יאכט ?

קען זי קעמפען נגען א הונגעריגער סטארע וועלף ?

קען א מיידעל אויף א פערד ארי־בערשפרינגען א טאהל פון 100 פוס ?

דיעזע און נאך אומעמגליכע זאכען קענט איהר זעהען ווי ענ־ליכטער און טשארלס האטשיסאן טוען אין דער גרוי־סער סענזאציאנעלער דראמע אין 15 עפ־זאדען דער „גרויסער געמבעל".

ניזאם
טערקישע סיגארעטס
10 פאר 15 סענט

פאהרט איהר אהיים ?
דער וועג נאך פוילען ברייט אפען !
גוטע בעקוועמע פלעצער אויף פאלגענדע שיפען :
August 11 August 19
August 14 August 24
אידען פון רוסיש־פאולאנד און ליטא קענען פאהרען פריי. געהט ניט צו „גרינע" אין ביזנעס, געהט צו די וועלכע קענען שיפינג פון א' ביז ת'.
טויזענדער אידען זיינען געקומען נאך אמעריקא, דורך טויזענדער וועלען פאהרען צוריק דורך גוראפסקי'ס
גוראפסקי'ס
113 Queen Street West Toronto Ont.
5 אפיסעס אין קאנאדע.
שיקט איהר געלד נאך פוילען ? דענקט פון אונז !

ווי אזוי פאפיער איז געקומען אויף דער וועלט

דערצעהלט פון קאלומבוס.

עס קען זיין אז די וועלט וואלט איצט געווען גליקליכער אהן דער ערפינדונג פון פאפיער; אבער עס איז א זאך וואס איז שוין פערפאלען; מיר קענען איצט ניט מעהר ווי גריבלען זיך אין דער פערגאנ־גענהייט און אויסגעפינען ווי די אכשי־קעניש איז געקומען אויף דער מענשהייט. עס איז קיין ספק ניט אז די כונה איז געווען א גוטע ביי די אלטע עגיפטער ווען מיט טויזענדער יאהרען פאר דער איצטי־גער צייט רעכנונג, האבן זיי געשיילט די קארע פון דעם פאפירוס צו פער־וואנדלען עס אין שרייב מאטעריאל פאר די הרטומים צו פערצייכענען זייערע חכמות און פאר די פאעטען צו בעזינגען דעם פרוכטבארען טהאל פון דעם טייך נילוס. עס האט זיי געווים ניט געהלומ'ט זיך אז מיט טויזענדער יאהרען שפעטער וועלען גרויסע וועלדער פון סאסנעס פאר־לען אונטער דעם האק צו שאפען פאפיר פאר די טעגליכע צייטונגען מיט זייערע סענזאציעס אין פאר עהנליכע פורעניות'ן פון וועלכע די ארימע מענשהייט ליידעט היינט.

איידער דער פאפירוס איז ענטדעקט געווארען פלעגט מען שרייבען אויף שטיי־נער, אויף וואסענע מאנטען, אדער אויף פארמעט. די אלע מאטעריאלען זיינען גע־וועזן אונבעקוועם, און האבען געקאסט צו טייער, דער פאפירוס ביים, וועלכער וואקסט אין די פלאכע וואסערען פון ני־לוס, איז געווען יענער צייברעשטאק וואס האט געעפענט א מעגליכקייט פאר דער מענשהייט צו ענטוויקלען די שרייב־קונסט, צו פערצייכענען די פאסירונגען פון דער היסטאריע און די גרויסע גע־דאנקען פון דער שוואכער מענשהייט.

דער פאפירוס וואקסט ארויס פון וואס־סער פון זעקס ביז צעהן פוס הויך. די וואר צלען און דער שטאם אונטער'ן וואר־סער ווערען געטריקענט און געברויכט פאר שפייז אין בעהייצונג. אלס שרייב־מאטעריאל פלעגט געברויכט ווערען בלויז דער שפיץ פון בוים, וועלכער בעשטעהט פון הארטע צוגייפגעוויקעלטע בלעטער.

די עגיפטער פלעגען אויסשפרייטען די אינווענינסטע בלעטער אויף דער זון, בלייבער צו מאכען זייער געלבען קאלער. די פאפירוס בלעטער פלעגען געשניטען ווערען אין לאנגע שמאלע פאסען, וועלכע זיינען געלעגט געווארען איינער לעבען אנדערען, אין דער לענג און פארדעקט מיט א צווייטער רייהע אין דער ברייט. דאס געוועב פלעגט בעגעסט ווערען און אונטער דעם דרוק פון א פרעס מאשין איז עס צוגעפענגאסען געווארען אין איין בוינען פאפיר דורך די קלעפיגקייט וואס דער שטאף ענטהאלט פון דער נאטור. דער פארטיגער בוינען פלעגט געפרייקענט ווערען אויף דער זון און פערגאנצט דורך רייבען מיט א טרוקענעם ביין. די רויטער האבען שפעטער איינגעפיהרט די פערבע־סערונג פון שטייפער מאכען דעם דאזיגען מאטעריאל מיט קראכמאל. דער בוינען פלעגט ארויסקומען פון אכט ביז פופצעהן אינטשעס ברייט, און אדום זעקס פוס לאנג. אפט פלעגען די בוינענס אנגעקלעפט ווערען אין א גרויסע מנלה ביז א לענג פון 150 פוס.

דער עלטסטער פאפירוס וואס איז בע־קאנט אין דער היסטאריע שטאמט פון דעם יאהר 2400 פאר דער איצטיגער צייט רעכנונג; עס איז אבער מענליך גע־ברויכט געווארען אין א פעל פרוהערדי־גער צייט. פאפירוס איז געברויכט גע־ווארען ביז דעם צעהנטען יאהר הונ־דערט, ווען מען האט אויך גענוצט פיעל פארמעט און פאפיר האט אנגעהויבען פראדוצירט צו ווערען אין איירא. דער נאמען פאפיר קומט פון דיעזען עגיפטי־שען ווארט פאפירוס.

די כינעזער האבען געמאכט פאפיר פון הילצערנע פאדים מיט צוויי יאהרהונ־דערטע פאר דער איצטיגער צייט־רעכע־נונג. זיי פלעגען אנשניידען באמבו אין קליינע קלעצלעך און ווייקען זיי אין וואס־סער ביז זיי פלעגען אויסקנעטען א הילץ־צערנע טייג. די טייג פלעגט אויסגענאג־סען ווערען אין פורעמס אין דער פארמע פון בוינענס. די וואסער פלעגט אויסגע־קוועטשט ווערען מיט א פרעס און דער בוינען אין דער פורעם פלעגט געטריקענט ווערען אויף אן אויוועז.

די כינעזער האבען געפינדעט א פא־פיר פאבריק אין פאמאריקאנד (איצט אין רוסיש־טורקעסטאן) אין דעם 6־טען יאהרהונדערט, אין יאהר 704, האבען די אראבער פערנומען די שטארד און אויס־געלערענט זיך די קונסט פון מאכען פא־פיר. זיי האבען געפרינדעט א פאבריק אין באגדאד, וואו פאפיר איז געמאכט גע־ווארען ביז דעם פופצעהנטען יאהרהונ־דערט. א סך פאפיר איז אויך פאברי־צירט געווארען אין דאמאסקוס (דמשק).

אין גריבענלאנד איז פאפיר געווען ווענינ אין געברויך ביז דעם דרייצעהנטען יאהרהונדערט; הגם סוחרים האבען עס געבראכט אהין און אויף דעם אופן בע־קאנט געמאכט די ערפינדונג אין איירא־פא. עס איז ניט פערצייכענט געווארען אויב די גריכען האבען צו יענער צייט פראדוצירט פאפיר.

די מורען אין שפאניען זיינען געווען די ערשטע וואס האבען געמאכט פאפיר אין איירא־פא. זיי האבען געגרינדעט די ערשטע פאבריק אין טאלעדא ארום דעם יאהר 1085. דער ערשטער איירא־פעאישער דאקומענט אויף קאטאן פאפיר איז פון דעם יאהר 1102. לייוואנד, פלאקס, און אנדערע מאטעריאלען זיינען דאן אויך בענוצט געווארען אויף צו מאכען פאפיר. די שפאניער האבען אויך אנגעהויבען צו בענוצען זיך מיט וואסער קראפט אנשטאט האנד ארבייט אין דער פראדוקציאן פון פאפיר.

פראנקרייך האט געהאט א פאבריק אין עסאז אין יאהר 1189. די גרויסע לי־טעראריש טעטיגקייט פון די פראנצויז־זען צו יענער צייט און שפעטער האט געפיהרט צו גרויסען פארטשריט אין דער קונסט פון מאכען פאפיר, אין א משך פון עטליכע יאהרהונדערטע האבען די פראנ־צויזען און די האלענדער געמאכט די בעסטע פאפיר אין איירא־פא. קיין איטאל־ליען אין די פאפיר מאכעריי געבראכט גע־ווארען פון סיציליען וואוהין עס איז גע־בראכט געווארען דורך די אראבער, גענוא האט געפיהרט א גרויסען מסחר מיט פא־פיר אין יאהר 1235.

די ערשטע פאפיר פאבריק אין דייטש־לאנד איז געגרינדעט געווארען אין קעלן אין יאהר 1300 און איז מאניץ אין יאהר 1320. פאפיר מאכעריי איז אין דייטש־לאנד בעטראכט געווארען פאר א ספעציע לער־קונסט וועלכע איז געפיהרט געווא־רען פון מייסטערס און לעהרלינגע אין דער פארמע פון א פרייזילעניר־טער גילד. אין ענגלאנד איז פאפיר געבראכט געווארען שוין אין יאהר 1309. אבער דער געברויך פון פארמעט איז דורכדעם ניט אפגעשאפט געווארען פאר א לאנגער צייט ווי עס איז צו יעהן פון מאנכע שטעלען אין די ווערק פון שעקספיער. די ער־שטע פאפיר פאבריק אין ענגלאנד איז גע־עפענט געווארען אין הארטפארד ארום דעם יאהר 1565. דער פערוואלטער איז געווען א דייטש מיט דעם נאמען שפיעל־מאן.

די ערשטע פאפיר פאבריק אין אמע־ריקא איז געגרינדעט געווארען אין יאהר 1690, אין א שטערטעל וויסאשיקאן ניט ווייט פון פילאדעלפיא. אין 1727 איז גע־בויט געווארען א צווייטע פאבריק אין טשעסטער קריעק, פענסילווייניא, און מיט א יאהר שפעטער נאך אינע אין נייו דזשערסי.

ווען די רעוואלוציאן האט אויסגע־בראכען האבען זיך בלויז געפונען 3 פאפיר פעקטארים אין ניו ענגלאנד און ארום 50 אין די איבריגע קאלאניעס. די פאפיר איז דאן געמאכט געווארען אויפ'ן אלטען כינעזישען שטייגער, אין ערשט אין יאהר 1799 זיינען איינגעפיהרט גע־וואהרן די גרויסע מאשינען וואס זיינען ערפונדען געווארען אין פראנקרייך, שמא־טעס זיינען פיעל געברויכט געווארען אין דער דאמאלסדיגער פראדוקציאן פון פאר־פיר. דאס איז געווען אן ארטיקעל וואס איז ניט לייכט געווען צו קריגען און די פראדוקציאן האט דארום זיך ניט געקענט פיעל ענטוויקלען די גרעסטע ענטוויקלונג פון דער פאפיר אינדוסטריע איז געקומען מיט דער ענט־דעקונג פון די רייכע וועלדער פון פאפיר סאסנעס אין קענעדע. היינט צו טאג איז קענעדע דע רהויפט ארט פון וועל־כען די וועלט קריגט די מייסטיגע אזוי גע־רופענע האלז טייג, פון וועלכע עס ווערט געמאכט פאפיר פאר אלע צוועקען. עס זיינען דארט בעשעפטיגט איבער פופציג טויזענד ארבייטער אין די וועלדער און אין די זעג־מיהלע, צושטעלענדיג בלויז דעם רוהיגן מאטעריאל פאר די פאפיר פאבריק קען פון דער וועלט.

די אלטע עגיפטער, זוען זיי האבען מיט ווייזענדער יאהרען צוריק געפליקט דיב לעטער פון דעם פאפירוס, האבען גע־ווים ניט גע'חלומ'ט וואס זייער ערפינדונג האט היינט דערגרייכט. ווער ווייס ? אפשר וואלטען זיי גאר ניט געווען צו־פריעדען דערפון, בעטראכטענדיג אז אין פערגלייך מיט דעם שאדען וואס די מא־דערנע נעדרוקטע פאפיר ברענגט אויף דער וועלט, וואלט אפשר געזינטער גע־ווען צו בלייבען ביים אלטען פארמעט!

רבי יוסף מאיר טרגליות

בעוואוסטער רעדנער און „ראש הישיבה" אין מאנטרעאל איז פריי אנציגעהמען א פאזישאן אין א שוהל פאר די קומענדע ימים הנוראים און סוכות אין אדער אויסער מאנטרעאל צו דעלעווערען זיינע זעהר אינטערעסאנטע פארטראגען אין די דערמאהנטע טעג.

צו קאמוניקירען מיט איהם אויף פאלגענדען אדרעס:

Rabbi J. M. Margolies
555 St. Lawrence Bulv. Room
10 Montreal Que.

מיין ליעד

פון י. ל. קאלושינער.

נאך אמאל, אין נאך אמאל
זינג איך זיך מיין ליעד
אין מיטען טאג, אין טאג געראוש,
אין שטאדט געבראוש;
זינג, און כ'זינג
און ווער ניט מיעד
כאטש מיין הארץ טוט וועה מיר פון פארדראס,
פון מיין נישטיג זיין דא
אהן א טאג פון רוה
אליין ניט ווייסענדיג אליין פאר וואס?
איך זינג מיין ליעד
וואו איך זאל ניט זיין,
מיט זיך אליין,
זינגט זיך עפעס אזוי הארציג פיינדליך מיר,
ווי א פויגעל טרילענדיג אין וואלד זיין שיר —
זינגט זיך מיר אזוי ווייגענדיג,
אזוי לאבענדיג,
מיין ליעד מיר פריי,
עדעס מאל נאך קליינגענדער אויף ס'ניי!
מענען טרערען שטיקען מיך אין האלז
פון מיין טיעפ־פארבארגענדיגען וועה —
פון מיין איינזאמדיגען אומגעהן אליין,
צווישען מענשען אזוי פיעל
און דאך אליין,
אין הארצען מיט געוויין,
א פערוואנעלטער פון ווייס מיט בענקענישען שפיל,
ווי א וואנדערער אין מדבר
אין זיין מיטען וועג
אין פארוואלקענדיגע טעג ...
— זינג און זינג מיין ליעד!
און איך ווער פון זינגען דאך ניט מיעד,
מעג ווי יעדעס מאל
נאך א מאל, און נאך א מאל,
מיי ן קלאנג פון צער וועט פארלוירען געהן,
קיינער זאל מיין טרויריג פנים דא ניט זעהן;
— זינגען וועל איך נאך מיין ליעד.
קליינגענדער וו'אשטורעם אויף'ן ים,
מיט מיין בלוט און הארץ צוזאמען —
מיט מיין בלוט
וואס זעדעט...

ביים בוך

פון ש. נעפאם

ביסט געזעסען ביים אפענעם בוך,
די ליפען די דינע פארביסען,
דאך האט ווער פון הארצען ביי דיר
גערופען א שמייכעל א זיסען.

און שמעווידיג האסטו געקוקט
מיט אויגען די לויטערע פרומע,
עס האט אין דעם בוך זיך אנטפלעקט
דעם דיכטערס, זיין ריינע נשמה

דיך פיהרט אן אונזיכטבארע האנד,
עס חייבט זיך דיין הארץ ווי פון פיבער
עס רופט דיך א שטימע נעהיים
די גיסט זיך דעם צויבערער איבער

דיין זעעלע פארטרונקען פון גענוס.
זי טראגט דיך דורך הערליכע וועלטען.
דאס בוך אך דאס אמת'ע בוך.
עס רעדט צו דער זעעל אזוי זעלטען.

MAZOLA
דער פרוכט אויך וועלכער ניט רעזול
טאטען איז געקעכט עס קאסט ביליג
די הויז פרוי האט אויסגעפונען אז מאזאלא דער ריינער אויל פון קארן איז גוט צו פרעגלען דורכגעמעכן און מא־כען קרוכלע
און עקאנאמישער
מאזאלא ניט ניט איבער דעם געשמאק אדער ריח פון איין שפייז אין א צווייטער קען גענוצט ווערען ווידער און ווידער אמאהל.
לעצטענס איז דעמאנסטרירט געווארען אז דיזעלבע מאזא לא קען גענוצט ווערען אכטעהן מאהל ווייל עס איז א פרוכט אויך, א געלעגענהייט צו שפארען פוטער, שמאלץ און פעטס.
ווען איר ווילט א ספעציעלען געשמאקען סאלאד פרו־בירט מאזאלא.
מאזאלא ווערט פארקויפט אין פוינט קווארט און גא־לאן בלעכען—קויפט א גרויסען בלעך עס איז עקאנאמיש שרייבט אזוי פאר א מאזאלא בוך ווי פארצובערייטען. אייער געלט צוריק געקעהרט אויב מאזאלא איז ניט צו־פרידענשטעלענד.
איהר באמוט דאס געלד צוריק אויב מא־זאלא וועט ניט זיין צופריעדענשטעלענד.
Canada Starch Co. Ltd
45 Front St. East,
TORONTO
ONE PINT
MAZOLA
SALAD AND COOKING OIL
לעזט דעם הכשר
לעזט דעם הכשר